

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра документознавства та української мови (№ 801)
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК З

 Ганна ЛІХОНОСОВА

31 серпня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Основи професійної україномовної комунікації

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: усі галузі знань, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальності: усі спеціальності, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

(код та найменування спеціальності)

Освітні програми: усі освітні програми відповідних спеціальностей, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Харків 2022 рік

Розробник: Коновченко О.В., доцент каф. 801, к.філол.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри документознавства
та української мови (№ 801)

(назва кафедри)

Протокол № 12 від «25» 08 2022 р.

Завідувач кафедри к.філос.н., доцент
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

А. Є. Прилуцька
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>усі галузі знань, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>усі спеціальності, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті</u> (код і найменування) Освітня програма <u>усі освітні програми відповідних спеціальностей, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2022/2023
Індивідуальне завдання: <u>немає</u> (назва)		Семестр
Загальна кількість годин – 48*/90 <i>кількість годин аудиторних занять*/ загальна кількість годин</i>		<u>1</u> -й
		Лекції*
		<u>16</u> годин
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2,6		Практичні, семінарські*
		<u>32</u> години
		Лабораторні*
		<u>0</u> годин
		Самостійна робота
		<u>42</u> години
	Вид контролю	
	модульний контроль, залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 48/42.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити студентів з особливостями усної та письмової професійної україномовної комунікації та особливостями використання професійної термінології в межах наукового стилю сучасної української літературної мови.

Завдання:

- ознайомити з основними поняттями функціональної стилістики та лексикології;
- сформувати навички усної та письмової професійної україномовної комунікації, а також навички практичної роботи з науковими термінами обраного фаху;
- підвищити загальний рівень професійної та мовної культури, розвивати мовленнєве чуття.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **загальних і фахових компетентностей**:

- Здатність до письмової й усної комунікації державною мовою.
- Здатність реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програмні результати навчання.

- Вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою як усно, так і письмово.

Міждисциплінарні зв'язки: «Вступ до фаху».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Стильова диференціація української мови. Науковий стиль української мови. Усна професійна комунікація.

Тема 1. Мова як суспільне явище.

Вступ. Поняття про мову і мовлення. Основні функції мови. Українська національна та літературна мова. Поняття державної мови. Мовна норма. Види мовних норм. Мовна норма як історичне явище.

Тема 2. Стильова диференціація української мови.

Поняття про мовний стиль. Стилі сучасної української літературної мови та їх загальна характеристика. Науковий стиль. Загальні позамовні та власне мовні ознаки наукового стилю. Історія розвитку наукового стилю української літературної мови.

Використання власних назв у професійному мовленні. Правопис та відмінювання імен, імен по батькові, прізвищ. Узгодження власних географічних назв з номенклатурним словом.

Тема 3. Види опрацювання науково-технічної інформації.

Поняття про науково-технічну інформацію. Види опрацювання науково-технічної інформації: план, тези, конспект, реферат, анотація, курсовий та кваліфікаційний проєкти, автореферат.

Тема 4. Мова і професія. Усне професійне мовлення.

Поняття про усне професійне мовлення. Основні норми усного професійного мовлення. Види та жанри усного професійного спілкування. Лекція, наукова доповідь, наукова дискусія. Способи наближення писемного мовлення до усного.

Мовний етикет усного професійного спілкування. Українські мовні етикетні формули.

Звертання в професійному мовленні: правописний аспект.

Тема 5. Словник професійного мовлення.

Професійна лексика. Поняття про терміни. Основні ознаки терміна. Різновиди термінів. Терміноїди. Поняття «номен» («номенклатурна назва») і «професіоналізм». Ознаки професіоналізмів і способи їх творення.

Тема 6. Шляхи збагачення української термінології. Творення нових термінів на ґрунті рідної мови.

Шляхи збагачення української термінології. Лексико-семантичний спосіб творення нових термінів. Термінологізація, транс термінологізація, детермінологізація. Морфологічні способи побудови нових термінів. Синтаксичний спосіб творення нових термінів.

Правописний аспект використання термінів: родовий відмінок однини іменників чоловічого роду.

Тема 7. Творення нових термінів шляхом запозичення.

Запозичення термінів. Інтернаціоналізм. Роль іншомовних термінів та інтернаціоналізмів у мові фахівця.

Деякі особливості правопису запозичених термінів.

Тема 8. Синонімія, омонімія, полісемія та паронімія в системі професійного мовлення.

Терміни-синоніми. Терміни-антоніми. Багатозначні (полісемічні) терміни. Терміни-омоніми. Терміни-гіпоніми і гіпероніми.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 1.

Змістовий модуль 2. Писемна професійна комунікація.

Тема 9. Іменник, прикметник і займенник у професійному мовленні.

Особливості використання лексико-граматичних категорій іменника, прикметника і займенника в професійному мовленні.

Правописний аспект використання іменника, прикметника та займенника в професійному мовленні.

Тема 10. Числівник у професійному мовленні.

Особливості використання лексико-граматичних категорій числівника у професійному мовленні. Особливості запису цифрової інформації у наукових текстах.

Мовні формули на позначення часу. Правописний аспект використання числівників. Сполучуваність числівників з іменниками.

Тема 11. Лексичні та графічні скорочення в професійному мовленні.

Лексичні скорочення (аббревіатури) в професійному мовленні. Види аббревіатур. Визначення роду та відмінювання аббревіатур.

Графічні скорочення. Види графічних скорочень. Стандартні графічні скорочення. Основні правила скорочування.

Тема 12. Особливості вживання дієслів, дієслівних форм і прислівників у професійному мовленні.

Дієслово в професійному мовленні. Дієприкметник, дієприслівник і безособова форма на *–но*, *–то* в професійному мовленні.

Тема 13. Службові частини мови в професійному мовленні. Особливості синтаксичної організації фахових текстів.

Особливості вживання службових частин мови в професійному мовленні. Особливості синтаксичної організації наукових текстів за фахом.

Вибір прийменника і сполучника. Зв'язок присудка з підметом. Однорідні члени речення. Складні випадки керування.

Тема 14. Поняття перекладу в контексті професійної комунікації.

Поняття перекладу. Види перекладу. Особливості перекладу термінів та загальнонаукової лексики. Лексичні трансформації. Безеквівалентна лексика.

Тема 15. Лексичні та граматичні труднощі перекладу фахових текстів українською мовою.

Лексичні труднощі перекладу. Термінологічні паралелі. Граматичні труднощі перекладу. Державні вимоги до укладання наукових текстів.

Тема 16. Автоматизовані системи перекладу.

Поняття про автоматизовані системи перекладу. Огріхи комп'ютерного перекладу. Редагування фахових текстів після автоматизованого перекладу.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота № 2.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Стиллова диференціація української мови. Науковий стиль української мови. Усна професійна комунікація						
Тема 1. Мова як суспільне явище	6	2	2	–	–	2
Тема 2. Стиллова диференціація української мови	6	2	2	–	–	2

Тема 3. Види опрацювання науково-технічної інформації	6	2	2	–	–	6
Тема 4. Мова і професія. Усне професійне мовлення	6	2	2	–	–	6
Тема 5. Словник професійного мовлення	4	–	2	–	–	2
Тема 6. Шляхи збагачення української термінології. Творення нових термінів на ґрунті рідної мови	4		2	–	–	2
Тема 7. Творення нових термінів шляхом запозичення	4	–	2	–	–	2
Тема 8. Синонімія, омонімія, полісемія та паронімія в системі професійного мовлення	3	–	1	–	–	2
Модульний контроль 1	1	–	1	–	–	–
Разом за змістовим модулем 1	45	8	16	–	–	24
Змістовий модуль 2. Писемна професійна комунікація						
Тема 9. Іменник, прикметник і займенник у професійному мовленні	5	1	2	–	–	2
Тема 10. Числівник у професійному мовленні	5	1	2	–	–	2
Тема 11. Лексичні та графічні скорочення	5	1	2			2
Тема 12. Особливості вживання дієслів, дієслівних форм і прислівників у професійному мовленні	5	1	2	–	–	2
Тема 13. Службові частини мови в професійному мовленні. Особливості синтаксичної організації фахових текстів	5	1	2	–	–	2
Тема 14. Поняття перекладу в контексті професійної комунікації	4	1	2	–	–	2
Тема 15. Лексичні та граматичні труднощі перекладу фахових текстів українською мовою	4	1	2	–	–	2
Тема 16. Автоматизовані системи перекладу	6	1	1	–	–	4
Модульний контроль 2	1	–	1	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	45	8	16	–	–	18
Усього годин	90	16	32	–	–	42
Модуль 2						
Індивідуальне завдання	–	–	–	–	–	–
Контрольний захід – залік	–	–	–	–	–	–
Усього годин	90	16	32	–	–	42

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мовна норма	2
2	Загальні позамовні та власне мовні ознаки наукового стилю. Використання власних назв у професійному мовленні	2
3	Види опрацювання науково-технічної інформації	2
4	Види та жанри усного професійного спілкування: лекція, наукова доповідь, наукова дискусія. Мовний етикет усного професійного спілкування. Звертання в професійному мовленні: правописний аспект	2
5	Терміни і «терміноїди»	2
6	Творення нових термінів на ґрунті рідної мови. Правописний аспект використання термінів: родовий відмінок однини іменників чоловічого роду	2
7	Творення термінів шляхом запозичення. Деякі особливості правопису запозичених термінів	2
8	Синонімія, омонімія, полісемія та паронімія в системі професійного мовлення. Модульна контрольна робота № 1	2
9	Іменник, прикметник та займенник у професійному мовленні. Правописний аспект використання іменника, прикметника та займенника в професійному мовленні	2
10	Особливості запису числової інформації у текстах. Мовні формули на позначення часу. Правописний аспект використання числівників. Сполучуваність числівників з іменниками.	2
11	Лексичні та графічні скорочення у фахових текстах	2
12	Особливості вживання дієслів, дієслівних форм і прислівників у професійному мовленні	2
13	Особливості синтаксичної організації фахових текстів. Вибір прийменника і сполучника. Зв'язок присудка з підметом. Однорідні члени речення. Складні випадки керування	2
14	Поняття перекладу	2
15	Лексичні та граматичні труднощі перекладу фахових текстів українською мовою	2
16	Автоматизовані системи перекладу. Модульна контрольна робота № 2	2
	Разом	32

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Мовна норма як історичне явище	2
2	Історія розвитку наукового стилю української літературної мови. Використання власних назв у професійному мовленні	2
3	Поняття про інформаційне «згортання»	6
4	Мовний етикет усного професійного спілкування	6
5	Терміни і «терміноїди». Добирання фахових термінів, номенів і професіоналізмів	2
6	Правописний аспект використання термінів: родовий відмінок однини іменників чоловічого роду	2
7	Деякі особливості правопису запозичених термінів	2
8	Синонімія, омонімія, полісемія та паронімія в системі професійного мовлення	2
9	Правописний аспект використання іменника, прикметника та займенника в професійному мовленні	2
10	Мовні формули на позначення часу. Правописний аспект використання числівників. Сполучуваність числівників з іменниками	2
11	Стандартні графічні скорочення. Основні правила скорочування	2
12	Особливості вживання дієслів, дієслівних форм і прислівників у професійному мовленні	2
13	Вибір прийменника і сполучника. Зв'язок присудка з підметом. Однорідні члени речення. Складні випадки керування. Особливості синтаксичної організації наукових текстів за спеціальністю	2
14	Особливості перекладу термінів та загальнонаукової лексики	2
15	Лексичні та граматичні труднощі перекладу фахових текстів українською мовою. Державні вимоги до укладання наукових текстів	2
16	Редагування фахових текстів після автоматизованого перекладу	4
	Разом	42

7. Методи навчання

Використовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пошуковий, евристичний методи та практичні методи навчання.

8. Методи контролю

Поточний контроль (опитування), проміжний контроль (модульні контрольні роботи), підсумковий контроль (залік).

9. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

9.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Виконання практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовий модуль 2			
Виконання практичних робіт	0...5	6	0...30
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до заліку. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з чотирьох питань, одного теоретичного і трьох практичних, максимальна кількість балів за кожне питання – 25 балів.

9.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- базові поняття й термінологію курсу;
- знання понад 60% контрольних елементів правопису термінів за фахом,
- знання понад 60% контрольних елементів лексико-семантичних ознак термінів за фахом;
- знання понад 60% контрольних елементів редагованого професійного тексту.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки:

- розпізнавати професійні терміни, перекладати і редагувати професійні тексти.

9.3. Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Зараховано (60–74 бали). Мати достатній рівень знань та вмінь. Здати дві модульні контрольні роботи. Знати й відтворювати значну частину теоретичного матеріалу. Уміти більш-менш правильно самостійно визначати терміни і перекладати фахові тексти, з допомогою викладача виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

Зараховано (75–89 балів). Мати належний рівень знань та вмінь. В обумовлений термін здати дві модульні контрольні роботи. На належному рівні знати теоретичний матеріал та вміти загалом самостійно його

застосовувати. Уміти правильно самостійно визначати терміни і перекладати фахові тексти, з допомогою викладача або самостійно виправляти помилки, більшість яких несуттєві.

Зараховано (90–100 балів). В обумовлений термін здати дві модульні контрольні роботи. Досконально знати теоретичний матеріал та вміти самостійно його застосовувати. Уміти правильно самостійно визначати терміни і перекладати фахові тексти, самостійно виправляти несуттєві помилки та окремі неточності. Проявляти творчі здібності в розумінні й використанні навчально-програмного матеріалу.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90–100	Відмінно	Зараховано
75–89	Добре	
60–74	Задовільно	
0–59	Незадовільно	Не зараховано

10. Методичне забезпечення

Навчальні й навчально-методичні посібники, видані в університеті:

1. Дмитренко Є. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. для студ. техн. спец. ден. та заоч. форм навчання / Є. В. Дмитренко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2013. – 60 с.
2. Заверющенко О. Л. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. для слухачів системи підвищ. кваліфікації / О. Л. Заверющенко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2019. – 56 с.
3. Плетнева О. Л. Усне ділове спілкування : навч. посіб. / О. Л. Плетнева. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2007. – 48 с.

11. Рекомендована література

Базова

1. Дмитренко Є. В. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. для студ. техн. спец. ден. та заоч. форм навчання / Є. В. Дмитренко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2013. – 60 с.

2. Заверющенко О. Л. Українська мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. для слухачів системи підвищ. кваліфікації / О. Л. Заверющенко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2019. – 56 с.

3. Плетнева О. Л. Усне ділове спілкування : навч. посіб. / О. Л. Плетнева. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харк. авіац. ін-т», 2007. – 48 с.

4. Український правопис : / Нац. акад. наук України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови. – Київ : Наукова думка, 2019. – 282 с.

Допоміжна

1. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. посіб. / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, О. М. Крimeць. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с. – Режим доступу: <http://bit.ly/2lZfgAj>

2. Мацюк З. О. Українська мова професійного спілкування : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З. О. Мацюк, Н. І. Станкевич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 4-те вид. – Київ : Каравела, 2012. – 352 с.

3. Ревуцька С.К. Наукова українська мова : конспект лекцій, ступінь магістр / С. К. Ревуцька, Д. П. Шапран, В. М. Зінченко. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. – 119 с.

4. Рибалко І.В. Особливості перекладу наукових текстів : навч. посібник / І. В. Рибалко, Л. М. Ткач. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2013. – 52 с.

5. Царьова І. В. Мова і термінологія наукових досліджень у юриспруденції : навч. посібник / І. В. Царьова. – Дніпро : Інновація, 2019. – 114 с.

6. Черемська О. С. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підручник / О. С. Черемська, В. Г. Сухенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 436 с.

Довідкова:

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської. – Львів : Світ, 1994. – 152 с.

2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – Київ : Либідь, 1991. – 254 с.

3. Вирган І.О., Пилинська М.М. Російсько-український словник сталих виразів. – Харків : Прапор, 2002. – 864 с.

4. Головащук С.І. Російсько-український словник сталих словосполучень. – Київ : Наук. думка, 2001. – 640 с.

5. Калашник В. С. Українсько-російські синтаксичні паралелі: Труднощі перекладу / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – Харків : Прапор, 2003. – 112 с.

6. Культура української мови : довідник / за ред. В.М.Русанівського. – Київ : Либідь, 1990. – 304 с.

7. Непийвода А. Сам собі редактор. Порадник з української мови. – Київ, 1996. – 260 с.
8. Олійник І. С. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний тлумачний словник / І. С. Олійник, М. М. Сидоренко. – Харків : Прапор, 1997. – 462 с.
9. Полюга, Л. М. Словник синонімів української мови / Л. М. Полюга. – Київ : Довіра, 2001. – 477 с.
10. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. – Київ : Либідь, 1999. – 240 с.
11. Словник іншомовних слів / уклад. : С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ : Наук. думка, 2000. – 680 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.mova.info .
2. Український правопис [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
3. Російсько-українські словники [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.r2u.org.ua .
4. Словники он-лайн [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.rozum.org.ua.
5. Словники України [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.
6. Електронні версії словників термінографічної серії.– Режим доступу : tc.terminology.lp.edu.ua/ZIP/Ter–«СловоСвіт» [Електронний ресурс].
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slovnyk.net>.
8. Академічний російсько-український словник за ред. А. Кримського [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://krym.linux.org.ua>.
9. Російсько-український словник сталих виразів [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.rosukrdic.iatp.org.ua>.
10. Українська мова : Енциклопедія [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.

ДОДАТОК (обов'язковий)

Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм, за якими відбувається підготовка здобувачів в університеті

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 07 Управління та адміністрування, 08 Право, 10 Природничі науки, 11 Математика та статистика, 12 Інформаційні технології, 13 Механічна інженерія, 14 Електрична інженерія, 15 Автоматизація та приладобудування, 16 Хімічна та біоінженерія, 17 Електроніка та телекомунікації, 19 Архітектура та будівництво, 27 Транспорт, 28 Публічне управління та адміністрування, 29 Міжнародні відносини

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 051 Економіка, 053 Психологія, 071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 081 Право, 101 Екологія, 103 Науки про Землю, 113 Прикладна математика, 121 Інженерія програмного забезпечення, 122 Комп'ютерні науки, 123 Комп'ютерна інженерія, 124 Системний аналіз, 125 Кібербезпека, 126 Інформаційні системи та технології, 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування, 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка, 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка, 142 Енергетичне машинобудування, 144 Теплоенергетика, 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології, 152 Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка, 153 Мікро- та наносистемна техніка, 163 Біомедична інженерія, 172 Телекомунікації та радіотехніка, 173 Авіоніка, 193 Геодезія та землеустрій, 272 Авіаційний транспорт, 274 Автомобільний транспорт, 281 Публічне управління та адміністрування, 292 Міжнародні економічні відносини

Освітні програми: Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, Прикладна лінгвістика, Економіка підприємства, Психологія, Облік і оподаткування, Фінанси, банківська справа та страхування, Менеджмент, Логістика, Управління проектами, Маркетинг, Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Право, Екологія та охорона навколишнього середовища, Космічний моніторинг Землі, Обчислювальний інтелект, Інженерія програмного забезпечення, Інформаційні технології проектування, Комп'ютеризація обробки інформації та управління, Інтелектуальні системи та технології, Комп'ютерні технології в біології та медицині, Комп'ютерні системи та мережі, Програмовні мобільні системи та Інтернет речей, Системне програмування, Системний аналіз і управління, Безпека інформаційних і комунікаційних систем, Інформаційні системи та технології підтримки віртуальних середовищ, Розподілені інформаційні системи, Штучний інтелект та інформаційні системи, Динаміка і міцність машин, Роботомеханічні системи та логістичні комплекси, Комп'ютерний інжиніринг, Авіаційні двигуни та енергетичні установки, Безпілотні літальні комплекси, Проектування та виробництво композитних конструкцій, Проектування, виробництво та сертифікація авіаційної техніки, Ракетні двигуни та енергетичні установки, Супутники, двигуни та енергетичні установки. Інженерно технічний переклад, Технології виробництва авіаційних двигунів та енергетичних установок, Комп'ютерно-інтегроване управління в енергетиці, Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії, Газотурбінні установки і компресорні станції, Енергетичний менеджмент, Інженерія мобільних додатків, Комп'ютерні системи технічного зору, Комп'ютерні технології проектування та виробництва, Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і виробництва, Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи, Якість, стандартизація та сертифікація, Мікро- та наносистемна техніка, Біомедична інженерія, Інформаційні мережі зв'язку, Радіоелектронні пристрої, системи та комплекси, Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів, Геоінформаційні системи і технології, Інтелектуальні транспортні системи, Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів, Автомобілі та автомобільне господарство, Публічне управління та адміністрування, Міжнародна економіка